

УДК 657.6:005.336.3

О. Б. Пугаченко,
к. е. н., доцент, доцент кафедри аудиту, обліку та оподаткування,
Центральноукраїнський національний технічний університет
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2253-050X>
Т. В. Фоміна,
к. е. н., доцент, доцент кафедри аудиту, обліку та оподаткування,
Центральноукраїнський національний технічний університет
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5243-6952>
М. В. Зоц,
здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,
Центральноукраїнський національний технічний університет
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0008-8252-2166>

DOI: 10.32702/2306-6814.2025.18.149

АУДИТОРСЬКИЙ СУПРОВІД: ЗМІСТ, ПРИНЦИПИ ТА ФОРМИ ЗДІЙСНЕННЯ

O. Puhachenko,
PhD in Economics, Associate Professor, Central Ukrainian National Technical University
T. Fomina,
PhD in Economics, Associate Professor, Central Ukrainian National Technical University
M. Zots,
Applicant of the third (educational and scientific) level of higher education, Central Ukrainian National Technical University

AUDIT SUPPORT: CONTENT, PRINCIPLES AND FORMS OF IMPLEMENTATION

Представлено авторський підхід до визначення змісту, функцій, переваг, принципів і форм аудиторського супроводу. З'ясовано, що наразі відсутнє законодавче визначення терміну "аудиторський супровід". Запропоновано аудиторський супровід трактувати, як форму професійної взаємодії задля консультаційної та контрольної-перевірочної підтримки замовника, що направлена на забезпечення законності фінансово-господарських операцій, платіжної дисципліни, правильності ведення усіх видів обліку та складання звітності з метою фінансової прозорості й оптимізації діяльності. Виокремлено такі принципи здійснення аудиторського супроводу, як незалежність, об'єктивність, конфіденційність, компетентність і професіоналізм, добросовісність, безперервність супроводу, своєчасність та дотримання законодавства. Встановлено переваги аудиторського супроводу для підприємств-замовників. Виділено такі форми аудиторського супроводу: консультаційні послуги, поточний супровід діяльності, методична допомога, супровід податкових перевірок, складання (перевірка) звітності, аутсорсинг обліку, навчання обліково-аналітичного персоналу, внутрішній аудит, профілактичні заходи.

The article reveals the author's approach to determining the content, functions, advantages, principles and forms of audit support based on a comprehensive study of legislative acts, scientific and professional sources and information from official websites of audit entities. It was found that currently there is no legislative definition of the term "audit support". Audit entities define audit support as cooperation (interaction) of companies with auditors, as consulting on

accounting and taxation, as conducting current inspections, as an audit of financial statements, as consulting services and support on financial and economic activities, and as audit control over the state of accounting and tax accounting. It is proposed to define audit support as a form of professional interaction for consulting and control and verification support of the customer, aimed at ensuring the legality of financial and economic transactions, payment discipline, correctness of all types of accounting and reporting for the purpose of financial transparency and optimization of activities. The following principles of audit support are identified: independence, objectivity, confidentiality, competence and professionalism, good faith, continuity of support, timeliness and compliance with the law. The advantages of audit support for customer enterprises are established. The following forms of audit support are identified: consulting services, ongoing support of activities, methodological assistance, support of tax audits, preparation (verification) of reporting, outsourcing of accounting, training of accounting and analytical personnel, internal audit, preventive measures. It is emphasized that audit support can also be considered as an investment in the stability and security of the business, since it allows the owners and managers of the client enterprise to concentrate on development, having confidence in the reliability of the financial basis. We see prospects for further research in the development of proposals and methodological recommendations for the implementation of each of the forms of audit support we have identified.

Ключові слова: аудиторський супровід, суб'єкти аудиторської діяльності, змістовна характеристика поняття, функції та принципи аудиторського супроводу, переваги співпраці із суб'єктами аудиторської діяльності, взаємодія, форми аудиторського супроводу, удосконалення.

Key words: audit support, audit entities, substantive characteristics of the concept, functions and principles of audit support, advantages of cooperation with audit entities, interaction, forms of audit support, improvement.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

При отриманні послуг з аудиторського супроводу, завдяки глибоким професійним знанням їх надавачів, для замовників забезпечується можливість постійного звернення за фаховими консультаціями, що сприяє ефективності і превентивності внутрішнього контролю, оперативності виявлення помилок і порушень, оптимізації фінансово-господарських процесів та розвитку бізнесу у цілому. Крім того, у випадку судових спорів, фахівці з аудиторського супроводу можуть надавати кваліфіковану підтримку, включаючи аналіз фінансової діяльності, розробку стратегії захисту, підготовку доказової бази та експертні консультації для якісного представлення інтересів замовників у суді.

Аудиторський супровід наразі стає невід'ємною частиною будь-якого успішного бізнесу для забезпечення його надійності, прозорості, убезпечення від ризиків та стабільного розвитку. Укладаючи договір

про аудиторський супровід замовники гарантовано отримують якісний, систематичний, об'єктивний, ефективний і професіональний аудиторський контроль за станом бухгалтерського обліку та податкових розрахунків. Також аудиторський супровід дозволяє клієнтам-замовникам покращити ділову репутацію перед засновниками, контрагентами, інвесторами та іншими користувачами фінансової звітності й зацікавленими особами.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Аудиторський супровід розглядається у наукових джерелах та фахових публікаціях у контексті надання аудиторських. Так, Будько О., розглядаючи склад аудиторських послуг, виокремлює процес консультування як спільну діяльність консультанта і клієнта з метою вирішення певного завдання та здійснення бажаних змін організації-клієнта [2, с. 49—51]; Жукова Т., Ганус І. та Плікус І., аналізуючи ринок аудиторських послуг в Україні, виокремлюють такі основні проблеми, як входження на ринок професійних послуг, якість цих послуг

Таблиця 1. Функції аудиторського супроводу

Функція	Характеристика
Контрольна	Спрямована на виявлення помилок у бухгалтерському обліку, у т.ч. при здійсненні податкових розрахунків, та управлінському
Діагностична (аналітична)	Виявлення фінансових, податкових та управлінських ризиків на основі наявної інформації (аналіз первинної документації, перевірка правильності формування регістрів аналітичного та синтетичного обліку, фінансової, статистичної та податкової звітності)
Консультаційна	Надання рекомендацій з оптимізації обліку та оподаткування
Інформаційна	Інтерпретація норм законодавчих та нормативно-правових актів
Превентивна (запобіжна)	Запобігання виникненню порушень та фінансових санкцій шляхом регулярного моніторингу
Організаційно-координаційна	Допомога у розробці (удосконаленні) системи внутрішнього контролю, документообороту, облікової політики тощо
Захисна (репутаційна)	Супровід під час перевірок, представництво інтересів клієнта перед державними контролюючими органами та в суді

Джерело: розроблено авторами.

та ціноутворення на послуги з аудиту [1]; Мулик Я. виділяє пріоритетні напрями розвитку вітчизняного ринку аудиторських послуг і наголошує, що їх надання клієнту має відбуватись із врахуванням вимог міжнародних стандартів, законодавства ЄС та передового досвіду [3]; Радіонова Н., досліджуючи стан методологічної та методичної бази аудиторських послуг, наголошує що він визначається глибиною розробки правил і стандартів аудиторської діяльності, як зовнішніх, так і внутрішніх, а також етичних норм [15]; Хрип'юк В. і Ковальова В. наголошують, що підвищення якості надання аудиторських послуг впливає на підвищення конкурентоспроможності фірми на ринку [16]. Дане дослідження є продовженням авторських, що розпочаті у роботах [13, 14].

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Мета статті полягає у представленні авторського підходу до визначення змісту, функцій, переваг, принципів і форм аудиторського супроводу на основі комплексного дослідження законодавчих актів, наукових і професійних джерел та інформації з офіційних веб-сайтів суб'єктів аудиторської діяльності.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Наразі законодавчого визначення терміну "аудиторський супровід" в Україні немає, що породжує неоднозначність трактування його змісту. Проведений аналіз наукових джерел щодо визначення даної дефініції також не дав позитивних результатів. Проте, суб'єкти аудиторської діяльності на власних офіційних веб-сайтах, наводять різноманітні визначення такої послуги, які аудиторський супровід.

Так, ПП "Аудиторська фірма "5 плюс" аудиторський супровід визначається як: "співпраця компанії з аудитором на постійній основі протягом року, а не лише у період аудиторської перевірки" [8].

АК "Ажур-Аудит" зазначає, що аудиторський супровід "включає консультування з обліку та оподаткування. Проводяться поточні перевірки підприємства щомісяця або щокварталу. Дозволяє виявляти пробле-

ми і помилки своєчасно, до подачі звітності в контролюючі органи" [5].

Компанія "Актив-Аудит" характеризує його як "комплексний аудиторський супровід, що включає аудит фінансової звітності, консультаційне обслуговування з питань фінансово-господарської діяльності, в тому числі: вирішення спірних методологічних питань в області постановки і ведення бухгалтерського і податкового обліку, оптимізація документообігу і оподаткування" [6].

Аудиторський супровід ПАФ "Міжрегіональна аудиторська служба" розглядає як "щомісячний або щоквартальний аудиторський контроль над станом бухгалтерського та податкового обліку суб'єкта господарювання та над роботою головного бухгалтера" [9].

Аудиторська фірма з групи компаній "Сова" зазначає, що аудиторський супровід включає в себе "перевірку правильності відображення всіх первинних документів, що стосуються господарської діяльності підприємства у бухгалтерському та податковому обліку і звітності, а також постійну консультаційну підтримку компанії-клієнта з усіх питань ведення бухгалтерського та податкового обліку з підготовкою рекомендацій щодо їх оптимізації" [4]. Залежно від об'єму робіт, контроль фінансової та господарської діяльності підприємства-замовника здійснюється за узгодженням із ним щомісяця або щокварталу.

Юридична компанія "Факторія Київ" декларує, що аудиторське обслуговування — це форма співпраці, що "включає постійний контроль бухгалтерського та податкового обліку, складання фінансової звітності, постановку бухгалтерського обліку та оптимізацію податкового навантаження" [10].

Компанія "CREDO audit & consulting" зазначає, що "аудиторський супровід діяльності передбачає безперервне співробітництво і взаємодію наших фахівців із замовником, яке дозволяє в оперативному режимі вирішувати всі необхідні питання в області бухгалтерського, податкового, управлінського та кадрового обліку та вирішення інших питань фінансово-правового характеру. Фахівці аудиторської компанії щомісячно та щоквартально проводять аудиторські перевірки стану бух-

Таблиця 2. Принципи аудиторського супроводу

Принцип	Характеристика
Незалежність	Суб'єкт аудиторського супроводу є незаангажованим у його господарській діяльності
Об'єктивність	Висновки та рекомендації ґрунтуються виключно на фактах і доказах
Конфіденційність	Забороно розголошення інформації третім особам без дозволу клієнта
Компетентність і професіоналізм	Суб'єкт аудиторського супроводу повинен мати необхідні знання, досвід і постійно оновлювати свої професійні навички
Добросовісність	Замовлення мають виконуватись сумлінно і відповідально із обов'язковим дотриманням морально-етичних норм
Безперервність супроводу	Аудиторський супровід має бути постійним, регулярним та носити перманентний характер
Своєчасність	Виявлення проблем має відбуватись до того, як вони стануть критичними (превентивний характер)
Дотримання законодавства	Усі рекомендації й дії мають базуватись виключно на нормах чинних нормативно-правових актах та вимогах внутрішніх регламентів

Джерело: розроблено авторами.

галтерського обліку та звітності і за її результатами представляють звіт про фактичні результати, опис виконаної роботи, за наявності — опис встановлених помилок, порушень законодавства та роз'яснення і рекомендації щодо їх виправлення" [7].

Проаналізувавши наявні трактування змісту поняття "аудиторський супровід" та формуючи авторське наукове бачення, ми вважаємо, що аудиторський супровід — це форма професійної взаємодії задля консультаційної та контрольно-перевірочної підтримки замовника, що направлена на забезпечення законності фінансово-господарських операцій, платіжної дисципліни, правильності ведення усіх видів обліку та складання звітності з метою фінансової прозорості й оптимізації діяльності.

Для кращого розуміння змісту поняття "аудиторський супровід" нами узагальнено основні його функції, що сприяють фінансовій стабільності та управлінській ефективності діяльності підприємств-замовників (таблиця 1).

З урахуванням авторського визначення змісту та функцій аудиторського супроводу можна окреслити беззаперечні переваги даного виду послуг для підприємств-замовників.

ПП "Аудиторська фірма "5 плюс" до переваг супроводу аудиторською фірмою відносять: об'єктивність (допомога у забезпеченні об'єктивного оцінювання фінансових операцій замовника, що є важливим для отримання довіри серед зацікавлених осіб, таких як кредитори й інвестори та при здійсненні внутрішнього контролю); ефективність (висока ефективність роботи аудиторської фірми зумовлена великим досвідом і спеціалізованими знаннями її співробітників у сфері бухгалтерського обліку, що забезпечує швидке та результативне виявлення помилок і недоліків у фінансовій звітності компанії на етапі її підготовки); додана вартість ("покращення внутрішнього контролю, рекомендації щодо оптимізації фінансових процесів та ресурсів — все це може бути внеском аудиторської фірми у розвиток вашого бізнесу" [8]).

ПАФ "Міжрегіональна аудиторська служба" до безумовної переваги аудиторського супроводу відносить те, що періодичність його здійснення дозволяє "глибо-

ко та системно вникнути в фінансово-господарську діяльність замовника, і відповідно, зробити аудиторський контроль над станом бухгалтерського та податкового обліку суб'єкта господарювання ще більш ефективним, а фінансову звітність замовника — ще більш прозорою та грамотно складеною" [9].

В Юридичній компанії "Факторія Київ" вважають, що перевагою аудиторського обслуговування перед разовим консультуванням є те, що ця послуга надається на постійній основі, а фахівці стають обізнаними з особливостями діяльності, структурою та відповідними компетенціями підрозділів компанії-замовника [10].

На наш погляд, переваги аудиторського супроводу проявляються як у короткостроковій перспективі (через оперативне вирішення проблем), так і в довгостроковій (через підвищення стабільності та надійності діяльності підприємства), зокрема:

- зниження фінансових ризиків (превентивна допомога у виявленні помилок, неточностей, порушень);
- підвищення достовірності обліку і звітності (регулярний контроль сприяє забезпеченню якості фінансової інформації);
- відповідність вимогам законодавства та внутрішнім регламентам (відслідковування змін у податковому, бухгалтерському та профільному законодавстві);
- економія часу і ресурсів (частину функцій може взяти на себе суб'єкт аудиторської діяльності, що дозволить зменшити навантаження на штат підприємства-замовника і його керівництво);
- профілактика проблем, а не "гасіння пожеж" (супровід дозволяє виявляти проблеми на ранніх етапах, до моменту перевірок чи кризових ситуацій);
- підтримка у складних або нестандартних ситуаціях (наприклад, при перевірках, судових спорах, реструктуризації або реорганізації бізнесу);
- підвищення ефективності управління (якісна фінансова інформація є основою для прийняття обґрунтованих управлінських рішень);
- гнучкість і адаптивність (аудиторський супровід можна налаштовувати під конкретні потреби (напри-

Таблиця 3. Послуги, що можуть надаватись у межах аудиторського супроводу

Послуги	Характеристика		
Послуги у сфері аудиту			
Завдання з надання впевненості	Аудит історичної фінансової інформації (зокрема фінансової звітності)		
	Огляд історичної фінансової інформації (зокрема фінансової звітності)		
	«Завдання з надання впевненості, що не є аудитом чи оглядом історичної фінансової інформації» [12]	оцінка (перевірка) ефективності (відповідності)	системи внутрішнього контролю (аудиту)
			використання виробничих потужностей
			функціонування системи управління
			системи оплати праці та матеріального стимулювання персоналу
			систем управління персоналом
			інформаційних систем (технологій)
			систем інформаційної безпеки діяльності підприємств
			систем корпоративного управління
			«діяльності підприємства вимогам законодавства (податкового, митного, господарського тощо)» [12]
			«управлінських рішень або окремих господарських операцій вимогам законодавства» [12]
	«економічні експертизи (крім судової експертизи, експертних досліджень та експертиз за вимогою правоохоронних органів)» [12]		
	оцінка вартості активів (у т.ч. незалежна, але лише за наявності кваліфікаційного свідоцтва оцінювача)		
оцінка (тестування)	надійності системи бухгалтерського обліку		
	«відповідності рівня професійних знань персоналу, задіяного у фінансово-господарській діяльності» [12]		
«здійснення на замовлення розрахунків (економічний, фінансовий, стратегічний та інші види аналізу) для оцінки стану та результатів господарської діяльності» [12]			
перевірка прогнозової фінансової інформації			
інші завдання, що виконуються як завдання із надання впевненості			
«Супутні послуги, визначені Міжнародними стандартами супутніх послуг» [12]	«Завдання з виконання погоджених процедур стосовно фінансової інформації» [12]		
	Завдання із підготовки фінансової інформації		
Інші послуги, пов'язані з професійною діяльністю			
Ведення бухгалтерського обліку			
Складання фінансових звітів			
Відновлення бухгалтерського обліку			
«Консультації з питань бухгалтерського обліку та фінансової звітності» [12]	обрання облікової політики		
	організація бухгалтерського обліку		
	встановлення та дотримання методології бухгалтерського обліку		
	консолідація фінансової звітності		
	«трансформація звітності за іншою, ніж застосовувана, концептуальною основою» [12]		
інші види консультацій стосовно питань обліку та звітності			
Консультації з питань системи внутрішнього контролю			
Консультації з питань оподаткування, у т.ч. із організації податкового обліку та податкової звітності			
Складання податкових декларацій та звітів			
Консультації стосовно питань застосування інформаційних технологій			
Консультації з інших питань ведення бізнесу та управління:	«правове забезпечення прийняття (або результатів прийняття) управлінських рішень щодо зміни форм власності, форм господарювання, функцій власності, легітимності окремих господарських операцій тощо» [12]		
	«організаційне забезпечення управління – структуризація, реструктуризація, перебудова, розробка нової системи обліку, внутрішнього контролю, внутрішнього аудиту, управління в цілому, розробка внутрішніх інструкцій для посадових осіб, внутрішніх стандартів корпоративного управління тощо» [12]		
	«інформаційного забезпечення управління – консультування з питань вибору програмних продуктів або технічної бази з автоматизації обліку та внутрішнього контролю (аудиту), розробка схем документообігу, форм внутрішніх документів і напрямів інформаційних потоків у системі управління; проведення тренінгів, семінарів з питань обліку, оподаткування, правового забезпечення та організації управління, безпеки бізнесу тощо» [12]		
	управління грошовими потоками та інвестиційною політикою		
«Розробка для замовника документів, необхідних для легалізації, організації та здійснення господарської діяльності (статуту, накази, внутрішні норми та правила, посадові інструкції, документи системи стимулювання персоналу тощо)» [12]			
«Проведення професійних тренінгів для бухгалтерів та керівників з питань, що належать до професійної компетенції аудиторів» [12]			
«Представництво інтересів замовника з питань обліку, аудиту, оподаткування в державних органах, організаціях або в суді» [12]			
«Інші види професійних послуг, надання яких не суперечить стандартам аудиторської діяльності, Кодексу професійної етики аудитора та які не заборонені чинним законодавством України, рішеннями Аудиторської палати України» [12]			
Організаційне та методичне забезпечення аудиту			
Розробка і видання методичних матеріалів (рекомендацій, вказівок, внутрішніх стандартів, практичних посібників, програмного забезпечення тощо)			
Проведення професійних тренінгів для практикуючих аудиторів			
Здійснення відповідних заходів із контролю якості аудиторських послуг			

Джерело: узагальнено авторами на основі [12].

Таблиця 4. Основні форми аудиторського супроводу

Форма аудиторського супроводу	Характеристика	Переваги
Консультаційні послуги	Надання усних або письмових консультацій щодо обліку, податків, контролю	Швидке вирішення проблем Гнучкість у запитах Доступність для малого бізнесу
Поточний супровід діяльності	Постійна участь суб'єкта аудиторської діяльності у веденні обліку, перевірці документів, розрахунків тощо	Зниження ризиків помилок Підвищення якості обліку Оперативність реагування
Методична допомога	Розробка внутрішніх політик і регламентів з обліку, контролю, звітності	Уніфікація процесів Підвищення ефективності управління Юридична захищеність
Супровід податкових перевірок	Представництво інтересів перед податковими органами, аналіз ризиків	Мінімізація донарахувань Професійний захист у спорах Зниження стресів для замовника
Складання / перевірка звітності	Формування фінансової та податкової звітності або її перевірка перед поданням	Гарантія достовірності Відповідність вимогам законодавства Економія часу
Аутсорсинг обліку	Повне або часткове ведення обліку зовнішнім фахівцем	Зниження витрат на штат облікових працівників Висока якість Безперервність облікових процесів
Навчання обліково-аналітичного персоналу	Тренінги, семінари, практичні заняття для бухгалтерів і керівництва	Підвищення кваліфікації Самостійність працівників Зниження потреби в зовнішньому супроводі
Внутрішній аудит	Організація системи внутрішнього контролю або її виконання зовнішнім аудитором	Систематичний контроль Незалежна оцінка Посилення корпоративного управління
Профілактичні заходи	Моніторинг поточної діяльності з метою запобігання порушенням та помилкам	Попередження застосування фінансових санкцій Вчасне виявлення проблем Підвищення надійності звітності

Джерело: розроблено авторами.

лад, лише окремий об'єкт обліку чи господарські операції або повний супровід діяльності));

— конфіденційність і незалежний погляд (суб'єкт аудиторської діяльності не є працівником підприємства-замовника, тому може об'єктивно оцінювати ситуацію без внутрішнього тиску, а також несе відповідальність за збереження комерційної таємниці та персональних даних);

— підвищення інвестиційної привабливості (прозора та достовірна звітність стає вагомим аргументом для інвесторів, банків, партнерів) тощо.

На наше переконання, аудиторський супровід повинен здійснюватися з дотриманням як етичних, так і професійних принципів, що забезпечують якість, об'єктивність та юридичну чистоту процесу (таблиця 2).

Форми аудиторського супроводу законодавством не визначено. Законом України "Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність" [11] передбачається надання аудиторських та неаудиторських послуг, а саме:

— "складання податкової звітності, розрахунку податків, інших обов'язкових зборів та платежів, представництва юридичних осіб у спорах із зазначених питань" [11];

— "надання консультаційних послуг з питань оподаткування, а також, у разі, коли допомога суб'єкта аудиторської діяльності не вимагається законодав-

ством, послуг з визначення державних дотацій та податкових пільг" [11];

— ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності;

— "розробка та впровадження процедур внутрішнього контролю або процедур з управління ризиками, що пов'язані з формуванням фінансової інформації, а також розробка та впровадження інформаційних систем, пов'язаних з фінансовою інформацією" [11];

— "надання правової допомоги у формі: послуг юрисконсульта із забезпечення ведення господарської діяльності; ведення переговорів від імені юридичних осіб; представництва інтересів у суді" [11];

— "кадрове забезпечення юридичних осіб у сфері бухгалтерського обліку, оподаткування та фінансів, у тому числі послуги з надання персоналу, що приймає управлінські рішення та відповідає за складання фінансової звітності" [11];

— послуги з оцінки, у т.ч виконані при наданні актуарних послуг чи послуг щодо супроводу судового процесу;

— "послуги, пов'язані із залученням фінансування, розподілом прибутку, розробкою інвестиційної стратегії, окрім послуг з надання впевненості щодо фінансової інформації, зокрема проведення процедур, необхідних для підготовки, обговорення та випуску листів-

підтвердженнь у зв'язку з емісією цінних паперів юридичних осіб" [11];

— "послуги, пов'язані з функцією внутрішнього аудиту підприємства, що становить суспільний інтерес, якому надаються послуги з обов'язкового аудиту фінансової звітності" [11];

— "послуги, пов'язані з просуванням акцій юридичної особи, якій надаються послуги з обов'язково аудиту, торгівля чи підписки на акції такої юридичної особи" [11].

Рішенням АПУ "Про Перелік послуг, які можуть надавати аудиторі (аудиторські фірми)" [12] затверджено такі послуги і їх згруповано у таблиці 3.

Для малого і середнього бізнесу оптимальним є поєднання консультаційних послуг, періодичних профілактичних перевірок та аутсорсингу окремих функцій. Для великих компаній актуальні внутрішній аудит, процедури незалежної перевірки (аудит фінансової звітності) та методологічна підтримка.

Ми вважаємо, що форми аудиторського супроводу — це способи, за допомогою яких суб'єкти аудиторської діяльності здійснюють підтримку замовника у процесі ведення фінансово-господарської діяльності (таблиця 4).

На відміну від класичного аудиту, що має завершений характер і ґрунтується на оцінці вже здійснених операцій, аудиторський супровід часто має поточний, консультаційний або профілактичний характер.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Проведене дослідження дозволило з'ясувати, що наразі відсутнє законодавче визначення терміну "аудиторський супровід". У науковій літературі цьому питанню приділяється увага, але у контексті його переваг без чіткого визначення змісту даного поняття. Суб'єкти аудиторської діяльності визначають аудиторський супровід і як співпрацю (взаємодію) компаній з аудиторами, і як консультування з обліку та оподаткування, і як проведення поточних перевірок, і як аудит фінансової звітності, і як консультаційне обслуговування і підтримку з питань фінансово-господарської діяльності, і як аудиторський контроль над станом бухгалтерського та податкового обліку. Таке розмаїття підходів до трактування змісту аудиторського супроводу уможливило представлення його авторського трактування як форми професійної взаємодії задля консультаційної та контрольної-перевірочної підтримки замовника, що направлена на забезпечення законності фінансово-господарських операцій, платіжної дисципліни, правильності ведення усіх видів обліку та складання звітності з метою фінансової прозорості й оптимізації діяльності.

Доведено, що здійснення аудиторського супроводу має відбуватись не лише на основі професійних вимог, а й з дотриманням морально-етичних засад суб'єктів аудиторської діяльності, що дозволили нам виокремити такі його принципи, як незалежність, об'єктивність, конфіденційність, компетентність і професіоналізм, добросовісність, безперервність супроводу, своєчасність та дотримання законодавства.

Аудиторський супровід має ряд переваг для його замовників — мінімізація помилок, юридична безпека,

підвищення прозорості діяльності, раціональне використання ресурсів, підвищення інвестиційної привабливості тощо.

З урахуванням того, що чітко визначених форм аудиторського супроводу наразі також немає, нами виділено такі його форми: консультаційні послуги, поточний супровід діяльності, методична допомога, супровід податкових перевірок, складання (перевірка) звітності, аутсорсинг обліку, навчання обліково-аналітичного персоналу, внутрішній аудит, профілактичні заходи.

В умовах глобалізації та обраного євроінтеграційного вектору розвитку України якісний супровід суб'єктами аудиторської діяльності — це необхідність для бізнесу будь-якого розміру та виду діяльності. Саме тому, для забезпечення надійності інформації про фінансову діяльність, важливо звертатись до кваліфікованих аудиторів й аудиторських компаній із досвідом, потужним штатом фахівців та гарною професійною репутацією.

Аудиторський супровід можна розглядати і як інвестиції у стабільність та безпеку бізнесу, адже він дозволяє власникам і керівникам підприємства-замовника сконцентруватись на розвитку, маючи впевненість у надійності фінансової основи. Перспективи подальших досліджень вбачаються нам у розробці пропозицій та методичних рекомендацій щодо реалізації кожної з виокремлених нами форм аудиторського супроводу.

Література:

1. Жукова Т.А., Ганус І.С., Плікус І.Й. Аналіз ринку аудиторських послуг в Україні. Вісник СумДУ. Серія "Економіка". 2019. № 2. С. 63—69.
2. Конспект лекцій з дисципліни "Аудит" для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня зі спеціальності 071 "Облік і оподаткування" за освітньо-професійною програмою "Облік і оподаткування" / Укл. Оксана БУДЬКО. Кам'янське: ДДТУ, 2025. 125 с.
3. Мулик Я.І. Аудиторська діяльність в Україні: сучасний стан, реформування та розвиток. Агросвіт. 2020. № 7. С. 37—47.
4. Офіційний сайт Групи компаній "Сова". URL: <https://www.sova.ua/ua/holding/audit/audit-services.html> (дата звернення: 22.08.2025).
5. Офіційний сайт Компанії "Ажур-Аудит". URL: <https://www.ajuraudit.com.ua/uk/> (дата звернення: 26.08.2025).
6. Офіційний сайт Компанії "АКТИВ-АУДИТ". URL: <https://active-audit.com.ua> (дата звернення: 27.08.2025).
7. Офіційний сайт Компанія "CREDO audit & consulting". URL: <https://www.credo.com.ua/about/> (дата звернення: 27.08.2025).
8. Офіційний сайт ПП "Аудиторська фірма "5 плюс". URL: https://www.af5plus.com/posluhy/audytorskyi_suprovod/ (дата звернення: 22.08.2025).
9. Офіційний сайт Приватної аудиторської фірми "Міжрегіональна аудиторська служба". URL: <https://www.mas-audit.com.ua/services/add-audit/maintenance.php> (дата звернення: 22.08.2025).
10. Офіційний сайт Юридичної компанії "Факторія Київ". URL: <https://faktoria.kiev.ua/uk/auditorske-abonentne-obslugovuvannya/> (дата звернення: 22.08.2025).

11. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017 р. № 2258-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19> (дата звернення: 25.08.2025).

12. Про Перелік послуг, які можуть надавати аудиторі (аудиторські фірми): Рішення АПУ від 22.12.2011 р. № 244/14. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr244230-11#Text> (дата звернення: 26.08.2025).

13. Пугаченко О.Б. Безперервне професійне навчання аудиторів: сутність, законодавче регулювання та порядок здійснення Економічний простір: Збірник наукових праць. 2021. № 173. С. 81—87.

14. Пугаченко О.Б. Аналіз завдань з надання впевненості, що не є аудитом чи оглядом історичної фінансової звітності, які надають суб'єкти аудиторської діяльності в Україні. Соціально-економічні аспекти розвитку підприємництва в Україні: Колективна монографія під ред. д.е.н., професора О.О. Непочатенко. Умань: Видавця "Сочинський М.М.", 2018. С. 206—215.

15. Радіонова Н.Й. Здійснення зовнішнього контролю якості аудиторських послуг в Україні. Актуальні проблеми та перспективи розвитку обліку, аналізу та контролю в соціально-орієнтованій системі управління підприємством: матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, присвяченої пам'яті професора, заслуженого працівника вищої школи Дмитра Мусійовича Фесенка, м. Полтава, 30—31 березня 2023 року. Ч. 1. Полтава: ПДАУ, 2023. С. 278—280.

16. Хрип'юк В., Ковальова В. Проблемні питання якості аудиторських послуг. Економіка та суспільство. 2022. № 44. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-51> (дата звернення 27.08.2025).

References:

1. Zhukova, T.A., Hanus, I.S. and Plikus, I.J. (2019), "Analysis of the market of auditing services in Ukraine", Visnyk SumDU. Seriya "Ekonomika", vol. 2, pp. 63—69.

2. Bud'ko, O. (2025), Konspekt lektсий z dystsypliny "Audyty" dlia zdobuvachiv vyschoi osvity pershoho (bakalavrs'koho) rivnia zi spetsial'nosti 071 "Oblik i opodatkovannia" za osvith'o-profesijnou prohramoio "Oblik i opodatkovannia" [Lecture notes on the discipline "Audit" for applicants for higher education of the first (bachelor's) level in the specialty 071 "Accounting and Taxation" according to the educational and professional program "Accounting and Taxation"], DDTU, Kam'ians'ke, Ukraine.

3. Mulyk, Y. (2020), "Audit activities in Ukraine: current situation, reform and development", Agrosvit, vol. 7, pp. 37—47.

4. Sova (2025), available at: <https://www.sova.ua/ua/holding/audit/audit-services.html> (Accessed 22.08.2025).

5. Ajur-Audit (2025), available at: <https://www.ajur-audit.com.ua/uk/> (Accessed 26.08.2025).

6. Active-Audit (2025), available at: <https://active-audit.com.ua> (Accessed 27.08.2025).

7. CREDO audit & consulting (2025), available at: <https://www.credo.com.ua/about/> (Accessed 27.08.2025).

8. 5plus (2025), available at: https://www.af5plus.com/posluhy/audytorskyi_sprovod/ (Accessed 22.08.2025).

9. Mizhrehional'na audytors'ka sluzhba (2025), available at: <https://www.mas-audit.com.ua/services/add-audit/maintenance.php> (Accessed 22.08.2025).

10. Faktoria Kyiv (2025), available at: <https://faktoria.kiev.ua/uk/auditorske-abonentne-obslugovuvannya/> (Accessed 22.08.2025).

11. Verkhovna Rada of Ukraine (2017), The Law of Ukraine "On Audit of Financial Reporting and Auditing Activities", available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2258-19> (Accessed 25.08.2025).

12. Audit Chamber of Ukraine (2011), "About the List of services that auditors (audit firms) can provide", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr244230-11#Text> (Accessed 26.08.2025).

13. Puhachenko, O.B. (2021), "Continuous professional training of auditors: essence, legislative regulation and procedure for implementation", Ekonomichnyj prostor: Zbirnyk naukovykh prats', vol. 173, pp. 81—87.

14. Puhachenko, O.B. (2018), "Analysis of assurance tasks that are not an audit or a review of historical financial statements provided by audit entities in Ukraine", Sotsial'no-ekonomichni aspekty rozvytku pidpriemnytstva v Ukraini [Socio-economic aspects of entrepreneurship development in Ukraine], Vydavets' "Sochyn's'kyj M.M.", Uman', Ukraine, pp. 206—215.

15. Radionova, N.J. (2023), "External quality control of audit services in Ukraine", Aktual'ni problemy ta perspektyvy rozvytku obliku, analizu ta kontroliu v sotsial'no-orientovaniy systemi upravlinnia pidpriemstvom: materialy VI Vseukrains'koi naukovo-praktychnoi Internet-konferentsii, prysviachenoj pam'iaty profesora, zasluhenoho pratsivnyka vyschoi shkoly Dmytra Musijovycha Fesenka [Current problems and prospects for the development of accounting, analysis and control in a socially oriented enterprise management system: materials of the VI All-Ukrainian scientific and practical Internet conference dedicated to the memory of professor, honored worker of higher education Dmytro Musiyovych Fesenko], PDAU, Poltava, Ukraine, vol. 1, pp. 278—280.

16. Khryp'iuk, V. and Koval'ova, V. (2022), "Proble-matic issues of the quality of audit services", Ekonomika ta suspil'stvo, vol. 44. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-51>

Стаття надійшла до редакції 28.08.2025 р.

<https://nayka.com.ua>

Електронне фахове видання

Ефективна
ЕКОНОМІКА

Виходить 12 разів на рік

**Журнал включено до переліку наукових фахових видань України з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК (Категорія «Б»)
Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292**

e-mail: economy_2008@ukr.net

 viber: +38 050 3820663